

Kertomus yo. Tapani Ahveniston virkamatkasta Savitaipaleelle ja
Taipalsaarelle 24. 7 - 28. 7. 1967

Matkan tarkoituksena oli puolustuslaitteiden inventointi ja sotilashautausmaiden merkitseminen kartalle.

Savitaipaleen Koskeinkylässä ja Ratasalossa inventoin kaksi 1788-1790 -sodan aikaista kenttävarustusta, jotka olivat tiedossa samanaikaisen kartan perusteella. Samaan karttaan Partakosken kohdalle merkityt kaksi varustusta ovat tuhoutuneet I maailmansodan aikana, kun juoksuhautoja on räjäytetty kallioon. Inventoin myös Nestori Hämäläisen löytämän varustuksen, joka on 300 m Kärnän myllystä koilliseen. Myöhemmin sain kuulla, että tämän varustuksen koillispuolella olisi lisää samantapaisia valleja, joita myös pitäisi käydä katsomassa. Muista varustuksista on erillinen inventointikertomus ja valokuvia ja niiden sijainti on merkitty karttaan.

Luotolahdessa Karhulan talon (ent. Parta) alueella ja Lapinsalossa Matinlahden rannalla olevet hautauspaikat olen merkinnyt kartalle käytyäni paikalla. - Kotkatsaarelle on Savitaipaleen historian mukaan haudattu 1788-1790 -sodan aikana kaatuneita. Saaren kaakkokärjestä löysin painumia, jotka voisivat olla hautojen paikkoja. - Savitaipaleen historian mukaan on myös Marttilan kylän Haimilan talon maille haudattu saman sodan aikana. Talon vanha asukas 80-v. Taavetti Haimila ei kuitenkaan tiennyt, että hautoja olisi koskaan löydetty.

Savitaipaleen kirkonkylässä kävin katsomassa v. 1790 taistelupaikkoja. Varustuksia en löytänyt, mutta uusien karttojen valmistuttua olisi ehkä syytä käydä paikalla uudestaan ja etsiä valleja alkuperäisten karttojen avulla.

Taipalsaareissa Laukniemen, Paakkolan ja Kannuskylän kylien alueella kävin katsomassa kiviraunioita, jotka kotiseutuyhdistyksen sihteeri Ilkka Salmi on ilmoittanut Rak. hist. toimistolle. Näistä on erillinen inventointikertomus. Laukniemessä oli oppaanani mv.

Aatos Valtanen. Niitä pitkulaisia raunioita, joita hän aikaisemmin oli näyttänyt tri Luholle, emme kuitenkaan löytäneet.

Ilkka Salmi kertoi myös kuulleensa, että Puumalassa, Luukkolan kylässä olisi Ison vihan aikaisia pakoluolia ja että Taipalsaaren Patasaarella olisi rajamerkkejä. Topografisesta arkistosta en ole kuitenkaan löytänyt mitään mainintaa näistä.

Mv. Vahtanen mainitsi Sarviniemen kankaalla olevan 4 x 4 x 4 m suuruisia kuoppia, joita hän arveli käytetyn pyyntiin.

Helsingissä 4. 8. 1967

Tapani Ahvenisto

Taipalsaaren Paakkolan kylän Ahipuunniemen rauniot

Pohjois-etelä -suuntaisella Ahipuunniemellä on noin 200 m pitkä, sen suuntainen harju. Niemi on hyvin kivistä, metsää kasvavaa hiekkamaata.

Harjun rinteillä ja sen pohjoispäästä noin 200 m eteenpäin, niemen kärkeen asti, on useita kymmeniä useimmiten huolellisesti ladottuja, pohjaltaan pyöreitä nelikulmaisia tai soikeita kivi-raunioita (halkaisija 1-3 m). Rauniot näyttävät olevan hajallaan siellä täällä, muutamat kuitenkin rivissä samalla korkeudella rinteessä. Kumpereet ovat tuskin kuuluneet yhtenäiseen valliin, koska en löytänyt merkkejä sortuneista välisosista ja koska näkyvät osatkin näyttävät säilyneen erinomaisen hyvin. Raunioiden joukossa on neljä noin 10 m pitkä 1,5 m leveää ja 0,3 - 1 m korkea päällykseltään melko tasaista, sammaloitunutta rauniota aivan harjun pohjoispäässä. Sijoituksen ja muodon puolesta niitä voisi pitää jalkaväen suojavalleina. Siinä tapauksessa olisi työ jäänyt kesken, koska maapäälylystys puuttuu, ja vallin päällylyly oli tehty poikkeuksellisesti vaakasuoraksi tavanomaisen ulospäin viettävän sijasta.

Pari pitkulaista rauniota on tehtyrinnettä pitkin nouseviksi eikä sen suuntaisiksi kuten edelliset. Sijoituksen vuoksi ei näitä voi pitää varustuksina.

Koska suurinta osaa raunioista ei voi pitää puolustuslaitteina, eikä mainitussa neljässä pitkulaisessa rauniossa ole nitään nimenomaisesti varustuksiin viittaavaa en pidä niitäkään puolustuslaitteina.

Alueen omistaja mv. Koli kertoi äitinsä Ida Kolin (s.1880 noin 1 km päässä niemestä) maininneen, että harjun pohjoispäässä olisi ollut aikaisemmin talon tai torpan rakennukset. Hän sanoi itse huomanneensa, että harjun koillispuolella on vanhaa pellon pohjaa.

Naapurissa asuva Edvin Häkkinen (s.1900 samassa paikassa) sanoi niemen olleen samassa kunnossa kuin nytkin niin kauan kuin hän muistaa.

Osa alueesta on huvilatontteja, pääosa kuuluu Tammela nimiseen tilaan, jonka omistaa mv. Jouko Koli os. Paakkola, Taipalsaari.

Koska epäilen, että rauniot ovat maanviljelyksessä syntyneitä ja kun karttojen puuttuessa aluetta esittävän piirroksen tekeminen olisi vienyt melkoisesti aikaa, tein alueesta ainoastaan summittaisen luonnoksen, jonka perusteella olen merkinnyt suurimmat rauniot maan luokituksen osoittavaan isojakokarttaan (liitteenä selityksineen).

Tapani Ahvenisto

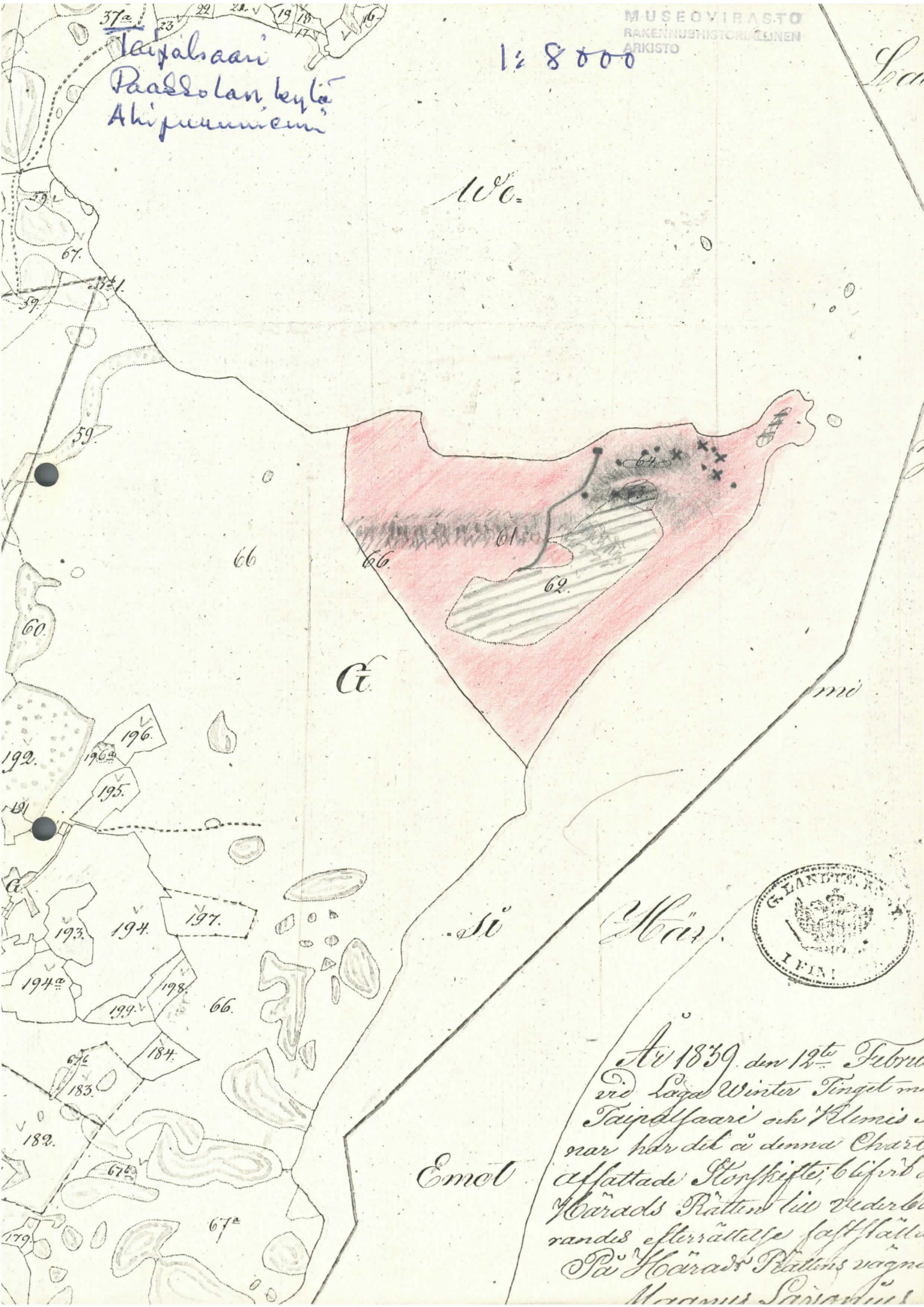
Tapani Ahvenisto

liitteenä 3 valkuaa

1:8000

Taipalsaari
Paasolan kylä
Ahipuunem

Wc.



År 1839 den 12^{te} Februari
vid Löfd Winter Tinget var
Taipalsaari och Klemis
när här del av denna Chart
affattade Skrifte, blifv
Härads Rätten till vederb
randis efterättelse samt till
På Härads Rättns vägnar
Magnus Larsson

Emet

Selitys karttalähteeseen

MUSEOVIRASTO
RAKENNUSHISTORIALLINEN
ARKISTO

MH isojakokartta G 53 , Ahipuunniemeä esittävä osa

Geometrisk karta över Ahokala, Kurenniemi, Päkola Taipal-
saari socken Lappvesi härad....

mitattu v. 1768, uusittu v. 1822-1823, isojako v. 1836

skogsmarker

61 svedjemark (graden $1/3$)

66 " (graden $1/2$)

62 mo, bergsklackar, klippa, bergsklackar inom 66

63 } merkitty keltaisella kuten 62

64 }

Karttaan on piirretty nykyinen tie, harjanne ja huvilanpaikka.
Pitkulaiset rauniot on merkitty ristillä, suurimmat pyöreät tai
nelikulmaiset pisteellä.